

7

İcatlar Mucitler

1. Buldum!

1 Eşleyelim

1. Keşif	☒ 6. Olağanüstü yeteneğe ve yaratıcılığa sahiptir.
2. İcat	☐ Bilinmeyen bir şeyi ortaya çıkarma işidir.
3. Mucit	☐ Yeni buluşlar yapar.
4. Bilim adamı	☐ Bilimsel çalışmalarla ilgilenir.
5. Deha	☐ Bilimsel araştırmalar yapmaya uygun, özel donanımlı yerdir.
6. Dahi	☐ İnsan zekasının en üst düzeyine denir.
7. Deney	☐ Yeni bir şey yaratma işi anlamındadır.
8. Laboratuvar	☐ Bu kişi laboratuvarında deneyler yapar.
9. Laborant	☐ Bilimsel bir gerçeği gösterme amaçlı araştırmalara bu ad verilir.
10. Patent	☐ Bir el işini ya da mekanik işi gerçekleştirmek için özel olarak tasarlanmış nesne.
11. Proje	☐ Buluşun sahibini gösteren resmi belgeye denir.
12. Alet	☐ Değişik alanlarda, planlanmış bilimsel çalışmalara denir.

2 İşaretleyelim , yazalım

Tesadüfen Bulundular

FOTOĞRAF

Bu rastlantısal buluşun nedeni kırık bir termometre...

Louis Daguerre, karanlık odada, gümüş levhadaki görüntüyü sabitlemenin yollarını arıyordu. 1938 yılında bir gün, kimyasal maddelerle dolu dolabına, daha sonra kullanmak ve temizlemek üzere bozuk görüntülü bir film levhası koydu. Bunu tekrar dışarı çıkardığında görüntü belirginleşmişti. Ancak Daguerre, bu garipliğe hangi kimyasal madde neden oldu, bilmiyordu. Bunun üzerine kimyasal maddeleri birer birer dışarı çıkarttı. Dolabı boşaltmasına rağmen hala gerekli maddeyi bulamamıştı. Sonunda dolabın raflarından birindeki cıva **gözüne ilişti**. Rafta bir termometre kırılmıştı ve içinden cıva dökülmüştü. Gümüşlü levha üzerine alınan görüntü (daguerreotype), modern fotoğrafçılığın başlangıcı oldu.

PENİSİLİN

Penisilin, bilim adamı Alexander Fleming tarafından 1928 yılında tamamen bir rastlantı sonucu bulundu.

Fleming bir deney üzerinde çalışırken, laboratuvarın karşısındaki bardan bir parça küf uçarak mikroskoptaki lamın üzerine konmuştu. O sırada Fleming, lam üzerinde zararlı bir bakteri türünü inceliyordu. Dikkatsiz bir bilim adamı bu küfü büyük olasılıkla **göz ardı ederd**, ama o, küfün bakteri üzerindeki etkisini görmek istedi. Sonuç hayret vericiydi. Çünkü Fleming bir şey fark etmişti. Bir bölümde "Penicilim notatum" isimli yeşil küf vardı ve bu bölümdeki bakteriler ölmüştü. Ne var ki Fleming, küfün içindeki maddeyi keşfedememişti. Ancak yıllar sonra, 1939 yılında, Oxford'dan Howard Florey ve Ernst Chain bu maddeyi ayırtırmayı başardılar ve buna "penisilin" adını verdiler. Bu madde, ilk antibiyotik olarak tarihe geçti.

DAYANIKLI CAM

1903 yılında Fransız kimyager Edouard Benedictus, deney tüpünü laboratuvarının zeminine düşürdü. Tüp kırıldı ancak dağılmadan tek parça halinde kaldı. Benedictus bu olayda bir gerçeği fark etti. Kolodyum içeren sıvı buharlaşmıştı ve tüpte ince, plastik bir tabaka kalmıştı. İşte bu tabaka camın parçalanmasını engellemişti.

Bunu not etiketten sonra bu konu üzerine fazla **kafa yormadı**. Fakat sonra daha önceki deneyiminden esinlendi ve iki cam tabakasının arasına selüloz nitrat yerleştirerek üç katlı camı oluşturdu. Buluşu 1920'lerde arabaların ön camlarında kullanılmaya başlandı.

gözüne ilişti

- Birdenbire görmek
- Kısa süre bakıvermek
- Bütün dikkatiyle bakmak
- Dalgınlıkla görmemek

göz ardı etmek

- Önemli bir olayı fark etmemek
- Bir konuyla ilgili dikkatsiz davranmak
- Gerçekleri görmek istememek
- Bir konuya gerekli önemi vermemek

kafa yormak

- Bir olaya anlam verememek
- Bir konu üzerinde çok düşünmek
- Bir konudan dolayı sıkıntıya düşmek
- Bir olay karşısında şaşırarak

Var Yok

Var Yok

1. Levhadaki görüntüye hangi madde neden olmuştur?

 Var Yok

2. Yeşil küfün bakterilere etkisi ne olmuştur?

 Var Yok

3. Fleming neden küfün içindeki maddeyi bulamamıştır?

 Var Yok

4. Daguerre'in levhadaki görüntünün belirginleşmesine tepkisi nasıl olmuştur?

 Var Yok

5. Benedictus'un düşürdüğü tüpün kırılmamasının sebebi nedir?

 Var Yok

6. Benedictus'un buluşu bugün hangi sektörlerde kullanılmaktadır?

 Var Yok

EDİLGEN ÇATI		
Eylem	Ek	Örnekler
kapat	-n-	Sertifika sınavı bu ayın sonunda yapılacaktır.
gir	-n-/-in-/-un-/-ün-	Dünya kupası final maçı bu statta oynanacaktır.
açıkla	-ıl-/-il-/-ul-/-ül-	Akdeniz'de nisandan kasıma kadar denize girilebilir.
kur		Türkiye Cumhuriyeti 1923'te kuruldu.
oyna		Yarın bazı yollar trafiğe kapatılacaktır.
yap		Yeni ekonomik paket maliye bakanı tarafından açıklandı. Bu tablo Pablo Picasso tarafından yapıldı.

3 Tamamlayalım

- Bu mağazada her zaman kaliteli ayakkabılar satılır.
- Yarın saatler bir saat ileri al.
- Üniversite sınav sonuçları yarın açıkla.
- Birazdan yemek molası ver.
- Sınıfımı geçersen bana araba al.
- Acele et kızım, daha balkonlar yıka.
- Ayşe'nin projesi çok beğen.
- Bu yol onarım çalışmaları bittikten sonra trafiğe aç.
- Akdeniz'de Nisan'dan Ekim'e kadar denize gir.
- Kayıp çocuk tüm aramalara rağmen bul.

4 Eşleyelim

- Mors alfabesi Samuel Morse tarafından
- Geçen hafta yoğun kar nedeniyle
- Bu hafta sonu üniversite öğrencilerini
- İlk ambulans fikri Fransız
- Toplantı sonucuna göre işçilere
- Dominique Larrey tarafından ortaya atılmıştır.
- telgraf mesajlarında kullanılmak üzere icat edildi.
- bilgilendirmek için bir seminer düzenlenecek.
- % 15 zam verilmesi kararlaştırıldı.
- okullar iki gün tatil edildi.

5 Dinleyelim, işaretleyelim

Bizim Mucitler

	Doğru	Yanlış	
1. Jüride önemli siyaset adamları da yer alacak.	☐	☐	"Türkiye'nin mucitlerini gün ışığına çıkaracağız."
2. Yarışma üç etapta oluşacak.	☐	☐	
3. Yarışmanın ilk turunda toplam yedi proje değerlendirilecek.	☐	☐	
4. Yarışmanın her katılımcısı çeşitli ödüller kazanacak.	☐	☐	
5. Başvurular Kanal D ve ODTÜ'nün internet sitelerinden yapılabilecek.	☐	☐	
	Var	Yok	
1. Bizim Mucitler yarışmasının amacı	☐	☐	☐ Türkiye'nin mucitlerini aydınlatacağız.
2. Jürideki önemli isimler	☐	☐	☐ Türkiye'nin mucitlerini bulacağız.
3. Yarışmanın ödülleri	☐	☐	☐ Türkiye'nin mucitlerini yetiştireceğiz.
4. Yarışmaya başvurabilme koşulları	☐	☐	☐ Türkiye'nin mucitlerini meşhur edeceğiz.
5. Yarışma ile ilgili sorular için irtibat numaraları	☐	☐	

6 Yerleştirelim, düzeltelim

E-postanın Mucidi

- Birçok insana göre e-posta hepimizin hayatını değiştirdi. Siz buna katılıyor musunuz?
 - Peki son zamanlarda nelerle ilgilisiniz? Yeni projeleriniz var mı?
 - Bütün katkılarınıza rağmen isminizin bir marka olmaması sizi rahatsız ediyor mu?
- E-posta fikri nasıl ortaya çıktı? Böyle bir buluş geniş çaplı çalışmaların ürünü olmalı, değil mi?
- E-postayla ilgili beklentileriniz neydi? Bu kadar yaygın bir haberleşme aracı olacağını tahmin ediyor muydunuz?

Alexander Graham Bell'in ismi telefonun icadıyla beraber anılır. Okullarda çocuklara öğretilir. Aslında bugün e-posta gönderme sayısı telefon konuşması sayısından daha fazla ama e-postanın mucidi, yani Ray Tomlinson hala kimse tarafından tanınmıyor.

Bu röportajda e-postanın ortaya çıkış hikayesini Ray Tomlinson'un kendisinden öğreneceğiz.

Gazeteci: _____ ?

Tomlinson: Aslında ben sadece güzel bir deneme içindeydim ve çalışmalarım günde dört-beş saati geçmiyordu. O süreyi de bir-iki haftaya yaymıştım. Boş zamanlarımda... Elimizde bir sistem vardı, bir bilgisayara mesaj göndermemizi sağlıyordu ve ondan çok faydalanıyorduk. Peki, dedik, ya başka bir bilgisayar başında başka birisine mesaj yollamak istesek? Ülkenin diğer ucundaki birine mesela? Telefon gibi... Ama cevap vermek için telefonun başında bekleme zorunluluğu olmayacaktı.

Gazeteci: _____ ?

Tomlinson: Başlangıçta hayır, çünkü fazla bilgisayar yoktu. Fikir hemen beğenildi ama internet erişimine sahip insanların sayısına bağlıydı her şey. Programın yaratılış aşamasını kağıda bile dökmedim. Programı ben yapmıştım ama sonra pek çok insan, programın üzerine yeni fikirler ekledi.

Gazeteci: _____ ?

Tomlinson: Evet, bir etkisi vardır mutlaka ama e-posta icat edilmeseydi de insanlar şu andaki hallerinden farklı olmayacaklardı sanırım. Tabii şimdi daha fazla iletişim kuruyorlar. Belki daha önce, şimdiki ilişkilere ve arkadaşlıklara sahip olmayacaklardı.

Gazeteci: _____ ?

Tomlinson: Hayır, etmiyor. İnsanlardan e-postalar alıyorum. Bana "Harika bir iş yapmışsın." diye mesajlar atıyorlar. Evet, ben bir marka değilim. Elbette bana hiç şöhret ve servet getirmedi diyemem ama benim için başarımla ilgili konuşulması ve çalışmalarım ilgi gösterilmesi daha güzel.

Gazeteci: _____ ?

Tomlinson: Bugünlerde çok okuyorum. Biyolojiden arkeolojiye kadar her şeyi. Bunlar üzerinde direkt olarak çalışmıyorum gerçi ama bu aralar biyolojik bilgisayarlar konusu ilgimi çekiyor. Bu yüzden bu alanlar üzerine eğiliyorum.

E-posta; Ray Tomlinson'un geniş çaplı araştırmaları sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak Tomlinson'un buluşu başlangıçta pek anlaşılammış, değer görmemiştir. Oysa bilim adamına göre e-posta insanların hayatını etkilemiş, bu buluş sayesinde daha kolay iletişim kurulmaya başlanmıştır. Tomlinson e-posta buluşuyla marka haline gelmiştir ve ileride bu projesini geliştirmeyi hedeflemektedir.

7.2 Onlarsız Olmuyor

7 Dolduralım, işaretleyelim

Fermuar Açar mı? Kapar mı?

	Tarihi
Fermuarın patenti alındı.	
Judson, ürünü fuarda sergiledi.	
'Güvenli bağlayıcı' satışa sürüldü.	
Paslanmaz bağlayıcı üretildi.	
Fermuar üretimi 17 milyona ulaştı.	

Doğru Yanlış

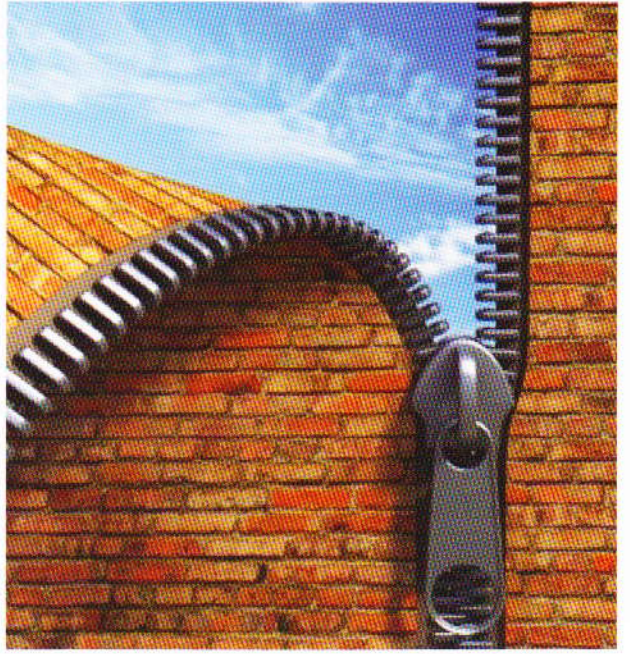
1. Judson, elektrik mühendisiydi. Doğru Yanlış
2. Judson, tüm yaşamı boyunca otuzdan fazla patent almıştır. Doğru Yanlış
3. Bağlayıcı aslında ayakkabıların bağlanabilmesi amacıyla üretilmişti. Doğru Yanlış
4. Judson, bağlayıcıyı ya da şimdiki adıyla fermuarı ilk olarak Chicago'daki bir fuarda tanıtmıştır. Doğru Yanlış
5. İlk bağlayıcı/fermuardan yirmi adet satılmıştır. Doğru Yanlış
6. Fermuar önceleri kullanım kılavuzlarıyla satılmıştır. Doğru Yanlış
7. 'Fermuar' adı ilk olarak bir bot türüne verilmiştir. Doğru Yanlış

Ağızına fermuar çekmek

- birinin ağzını kapatmak
- birinin konuşmasına izin vermek
- susmak ya da birini susturmak
- birine küsmek

8 Ne işe yarar, anlatalım

Fermuar Deyip Geçmeyin

Bence fermuar şu amaçlarla, şu alanlarda da kullanılabilir:

- _____
- _____
- _____
- _____

9 Tamamlayalım

1. Kola kutusundan *kalemlik yapılabilir* _____
2. Pet şişeler ile _____
3. Kibrit kutusundan _____
4. Tencere kapağı ile _____
5. İnce çoraplar ile _____
6. Ayakkabı kutusundan _____
7. Eski tişörtlerden _____
8. Plastik bardaklar ile _____

tarafından/-CE ÖBEGİ

Eylem		Örnekler
sınıf	tarafından	<i>Bu mezuniyet töreni öğrencilerimizce düzenlendi.</i>
aile	-ca/-ce/-nca/-nce	<i>Bu rapor şirketin yönetim kurulu tarafından hazırlandı</i>
yönetim kurulu	-ça/-çe	<i>Bayram günlerinde ailece erken kalkılır, akrabalar ziyaret edilir.</i>
öğrencilerimiz		<i>Burs başvurum oku müdürlüğünce reddediildi.</i>
Pablo Picasso		<i>Yarın sınıf tarafından pikniğe gidilecek.</i>
okul müdürlüğü		<i>Bu tablo Pablo Picassoca yapıldı.</i>

10 Tamamlayalım

- Çocuklara ilk eğitim aileleri tarafından ver ilir.
- Genç kadın kocası _____ acımasızca döv _____.
- Proje inşaat şirketi mühendisleri _____ dikkatlice incele _____.
- Beypazarı'ndaki konaklar çeşitli firmalar _____ restore et _____.
- Yolculardan biri bayılınca ilk müdahale bir doktor _____ yap _____.
- Büyükşehir Belediyesi _____ otobüs ücretlerine zam yap _____.
- Lise öğrencileri _____ yapılan dans gösterisi herkes _____ beğenildi.
- Semtimizdeki bu okul ünlü bir iş adamı _____ yaptır _____.
- Sağlık Bakanının kuş gribi ile ilgili umursamaz konuşması dinleyiciler _____ yuhala _____.
- Adam, mahkeme _____ suçlu bul _____.
- Yıldırım Mayruk _____ Paris'te muhteşem bir defile düzenle _____.
- Bayram nedeniyle, okullar öğrenciler _____ bayraklarla donat _____.
- Boş bina belediye _____ yık _____.
- Sabah erkenden bütün cadde ve sokaklar çöpcüler _____ süpürülüp temizle _____.
- Şirketin yönetim kurulu _____ hazırlanan rapor yarın açıkla _____.
- Milli Eğitim Bakanlığı _____ düzenlenen bilgi yarışmasının sonuçları ilan et _____.
- Olimpiyatlar'da dereceye giren sporcular Cumhurbaşkanlığı _____ ödüllendir _____.

11 Yeniden yazalım

- Görevli, bütün binayı iki saatte temizlemiş.
Bina görevli tarafından iki saatte
temizlenmiş
- Duvarda asılı tabloyu, çok ünlü bir ressam yapmış.

- Çocuklar, Anıtkabir'i çiçeklerle süslediler.

- Fabrika müdürü, işçiler için bir hafta sonra eğlence gecesi düzenleyecek.

- Seminer sonrasında katılımcıların anketteki soruları yanıtlamaları gerekmektedir.

12 İşaretleyelim

- Çocuğa annesi _____.
 yemek yedirdi yemek yedi
- Bugünkü gazete _____?
 aldınız mı? alındı mı?
- Sürücü polis tarafından _____.
 durduruldu durdurdu
- Çalışanların problemleri yöneticilerce _____.
 çözüldü çözdü
- Evdeki bütün eşyalar _____.
 çalınmış çalmışlar

13 Okuyalım, sürdürüelim

Çocuk Gözüyle

Günümüz çocukları tüm zamanlarını televizyon veya bilgisayar karşısında geçiriyor ve adeta dört duvar arasında büyüyorlar. Belki de sadece anne babaları istiyor diye en güzel yılları hep sınavlara hazırlanarak tüketiyor. Her ne kadar karmaşa içinde bir dünyada yaşasalar da, onların da bazı hayalleri var.

Galatasaray İlköğretim Okulu yetkilileri onların bu hayallerinden yola çıkarak 7-14 yaş arasındaki çocuklara "Ne icat etmek istersiniz?" diye sorup cevaplarını resimleriyle birlikte "Çocuk Gözüyle Çocukça Buluşlar" kitabında toplamışlar. Kitap çocukların eğlenceli dünyasını unutan yetişkinlerin de ilgisini çekecek kadar ilginç ve eğlenceli.

Örneğin Batuhan Hocoğlu ölümsüzlük makinesi, para makinesi, ışınlama makinesi ve bitmeyen kontör icat edilmesini istiyor. Sağlıkla ilgili icatlarda sigara önemli bir yer tutuyor. Beşinci sınıf öğrencisi Damla Erbaş "Sigara yararlı hale getirilebilir." diyor ve ekliyor: "Belki sigaranın içine vitamin koyulabilir. Böylece sigara içince vitamin de alınmış olur."

Çocukların bu tür yaratıcı uğraşlar ile ilgilenmeleri

14 İşaretleyelim, tamamlayalım

Çocuklar İçin Bilim

	Var	Yok
1. Programın adı ne?	☐	☐
2. Program hangi kanalda?	☐	☐
3. Program hangi gün ve saatlerde?	☐	☐
4. Programa kaç çocuk katılıyor?	☐	☐
5. Programın yaratıcısı kim?	☐	☐

- _____ adlı _____ bölümlük program TRT1 ekranlarında yayınlanıyor.
- Programda _____ yaşlar arasındaki çocukların yeteneklerini geliştirmek üzere _____ ve _____ bölümleri bulunuyor.
- Programdaki etkinlikler arasında _____ ve _____ var.
- Programdaki her bir çalışma seansı _____ sürüyor ve bu seanslarda en fazla _____ öğrenci bulunuyor.
- Programın yapımcısı Yalçıneli, Boğaziçi Üniversitesi _____ bölümünü bitirmiş, _____ Türkiye'ye dünya şampiyonluğunu kazandırmıştır.

15 Sıralayalım, tamamlayalım

Buluş Şenliğinde Buluşalım

Buluşlar şenlik öncesinde ve şenlik sonrasında Bilim ve Teknik Dergisi Değerlendirme Kurulu'nca değerlendirildi. Bu değerlendirme sonucunda toplam altı buluşun sahibine ödül verilmesi kararlaştırıldı. Ödül sahipleri birer plaket ve para ile ödüllendirildi.

Bir sonraki buluş şenliği için şimdiden kollar sıvandı bile. Önümüzdeki yıl da en azından bu yılki şenlik gibi coşkulu şenlik yaşamayı umuyoruz. Gelecek yılki buluş şenliğinde yeniden buluşmak üzere...

1 Türkiye Bilimsel Araştırmalar Kurumu kısa adı TÜBİTAK 1963 yılında başlangıçta, doğa bilimlerinde temel ve uygulamalı araştırmaları düzenlemek ve kişileri bu çalışmalara özendirmek amacıyla kurulur.

Bu sene de yine bu iki dergi tarafından bir şenlik düzenlendi. Şenliğe birbirinden ilginç 350'yi aşkın buluş gönderildi. Bu buluşların büyük çoğunluğu küçük katılımcılarca gönderilen buluşlardan oluşuyor. Buluşların hemen hepsi sergilendi.

TÜBİTAK'ın 'Bilim ve Teknik' ve 'Bilim Çocuk' adında iki dergisi var. Bu dergiler tarafından her yıl çocuklara yönelik bir buluş şenliği düzenlenir.

Kurumun başlangıçta akademik araştırmaları desteklemek, genç araştırmacıları teşvik etmek ve özendirmek gibi iki temel görevi vardır. Daha sonra TÜBİTAK'a bilim ve teknoloji politikası belirleme görevi verilir. Dünyada Türkiye'yi bilim ve teknoloji alanında TÜBİTAK temsil eder.

Şenlik alanı olarak Altın Park seçildi. Buluş şenliği çok coşkulu geçti. Şarkılar söylendi, dans edildi. Herkes doyasıya eğlendi. Hava çok güzeldi ve herkes halinden memnundu. Şenlikte konuklara ve katılımcılara seminerler verildi.

1. TÜBİTAK'ın kuruluş amacı

2. TÜBİTAK'ın zaman içinde gelişen misyonu

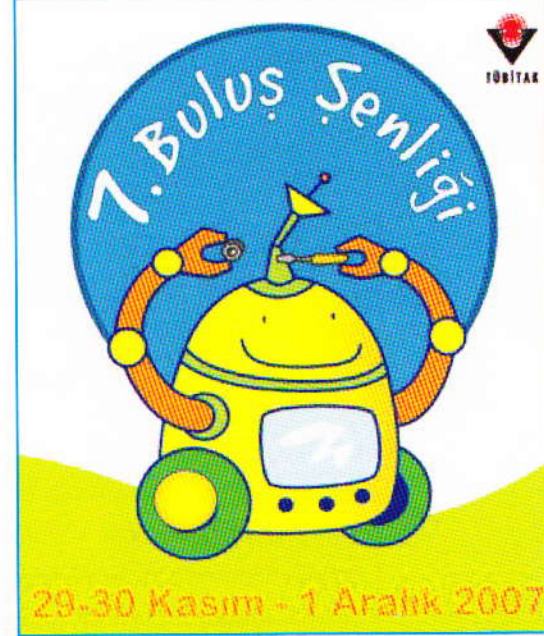
3. TÜBİTAK'ın yayınları

4. Buluşların değerlendirilme süreci ve sonucu

5. Buluş şenliğinin atmosferi

6. Buluş şenliğinin devamlılığı

7. Buluş şenliği organizasyonunun içeriği

Muhteşem Buluşlar

Gülse Bırsel
www.sabah.com

Bizim zamanımızdaki sistemin, en inanılmaz, en akıllara durgunluk verici deney uygulamalarının ba-sında 'birleşik kaplar teorisi' yani birleşik kaplara su dökülmesi gelir! Tehlikesiz, sakın, zahmetsiz, öğren-ci açısından süper bir deneydir.

Laboratuarda muhabbet fırsatı, plastik iskelette oynama imkanı vardır; yapay iç organların insan maketinden çıkartılıp karaciğerle, böbreklerle futbol-hentbol maçı yapılması da mümkündür! Kurbağa kesme ve dana gözü inceleme, sınıfın kızları için mide bulandırıcı olsa da, herhangi bir ders saatin-den daha çok aksiyon ve eğlence içerdiği için her-kesce tercih edilir. Ama en vazgeçilmez deneyimiz, büyük ihtimalle ıslak pamukta fasulyeden ağaç ye-tiştirilmesidir. Zaten bunları aşarsan, deney de amacını aşar ve sınıfta patlamalar yaşanabilir! Örneğin, geçen ay bir okulda ispirtonun alev alması yüzünden öğrenciler yaralandı, geçtiğimiz hafta ise başka bir okulda öğrenci ve öğretmenler tuz ruhun-dan çıkan gazdan zehirlendi!

En temizi 'pamuk arası fasulye' deneyidir. Bunu bilir bunu söylerim! Fazlasına gerek yoktur. Ayrıca

icat merakıyla da dünya değiştirilememektedir. Çocukları "Ne yap yap, ama icat yap evladım," diye büyütürsen, vasat IQ'yu tutturmuş herkes kendi ka-fasına göre "Çok parlak bir fikir buldum!" deyip bir de utanmadan o fikrinin patentini alır!

Bakınız geçen yıllarda patenti alınmış acayip icatlar: Pilli kedi köpek kaşıcıcı! Yüz kaslarının çalıstırılması ve kaldırılması için yüz kası ağırlıklar! Tu-valet kağıdı nemlendirme cihazı! Uyku getiren diş macunu! Kesilen sakalları vakumla çeken sakal şe-killendiricisi! Hıçkırık geçirici! Üstü kapalı bisiklet! Ku-lak için minyatür ve güvenli vakumlu temizleme aleti! Burun deliklerine takılarak kullanılan kişisel hava temizleme cihazı! Giyilebilir yıldırım tehlikesi uyarıcısı! Hava soğutma sistemli şezlong!

Bu ürünlerin bir gün seri imalatına başlanır mı, bilmiyorum. Ben en çok hıçkırık geçirici ve uyku ge-tiren diş macununu tuttum! Belli ki bunların yaratıcı-ları, fasulye deneyinin ötesine geçmişler! Belki za-manında telefonun da 'saçma sapan ve gereksiz' bulunması gerçeğinden yola çıkıp bütün yeni fikirle-re saygı duymak gerekiyor.

Ettirgen	Edilgen	Birleşik
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

"Çok parlak bir fikir buldum!"

- Bu sabah gökyüzü ne kadar parlak.
- Savaşı parlak bir zaferle kazandık.
- Parlak düşüncelerini kendine sakla!
- Selin lisedeyken sınıfın en parlak öğrencisiydi.

Doğru Yanlış

1. Yazarın okulundaki laboratuvar deneyleri pek tehlikeli değildi. Doğru Yanlış
2. Yazara göre laboratuvar dersleri diğer derslerden daha eğlenceliydi. Doğru Yanlış
3. Yazara göre 'hıçkırık geçirici' gereksiz bir buluş. Doğru Yanlış
4. Bazı icatlar insanlar tarafından başlangıçta saçma bulunup sonradan anlaşılabilir. Doğru Yanlış
5. Yazara göre insanlar gereksiz fikirleri için patent almak istiyor. Doğru Yanlış

imalat
muhabbet
icat
cihaz

→ alet
buluş
üretim
sohbet

İŞTES)+İETTİRGEN)+İEDİLGEN) ÇATI				-İİŞ-/-İİ-/-İİ-
Eylem	Er	Er	Er	Örnekler
gör	-ş-	-it/-it/-it/-ut/-üt-	-il/-il/-ul/-ül-	Tanışma toplantısında öğrenciler birbirleriyle tanışıldı.
cezalandır	-ış/-iş/-uş/-üş-	-ır/-ir/-ur/-ür-		Bu güzel yemekler işinde uzman bir aşçı tarafından pişiriliyor.
hazırla	-n-	-ar/-er-		Yarınki gezi için saat dokuzda okulun önünde buluşulacak.
topla	-in/-in/-un/-ün-	-dir/-dir/-dur/-dür-		Hastanelerde, yoğun bakımdaki hastalar hiç kimseyle görüştürülmez.
bul		-tır/-tir/-tur/-tür-		TÖMER dünyanın dört bir yanından gelen öğrencileri aynı çatı altında buluşturuyor.
piş				Yemekten sonra bizim evde toplandı.
tanı				Öğretmen öğrencilere "Sınav için gereği gibi hazırlanıldı mı?" diye sordu.
kolaylaş				İnternet siteleri alış veriş yapmayı kolaylaştırdı.
				Bana göre suçlular mutlaka cezalandırılmalı.
				Bugünkü toplantıda ekonomik gelişmeler görölüşecek.

17 Tamamlayalım

1. Ali ve Sevgi, Koray tarafından tanış tırıldı _____.
2. Kaçak gecekonduvar belediye başkanı tarafından yık _____.
3. Kendine saygı duymak, kendini beğenmiş olmakla karış _____.
4. Çocuklara şiddet içerikli programlar izle _____.
5. Japonya'dan gelen misafirler şehrin en güzel oteline yerleş _____.
6. Sinir krizi geçiren kadın doktorlar tarafından sakinleş _____.
7. Duyduğuma göre yangın itfaiye tarafından çabucak sön _____.
8. Tüm kitaplar satılmak üzere kutudan çık _____.
9. Sayın Ahmet Gürdal faturanızdaki yanlışlık bankamız tarafından düzel _____.
10. Tüm yolcular arabadan in _____ ve arandı.

18 Tamamlayalım

1. Proje için müdürle gör üşülüp _____ onay alırsa hemen çalışmalara başlanacak.
2. Ne demek istediğiniz tarafımızdan gayet net anla _____.
3. Yardım için gönderilen paralar ihtiyaç sahipleri tarafından böl _____.
4. Türkiye'de vedalaşırken mutlaka kucakla _____ öp _____, bu bir gelenektir.
5. Japonya'da toka _____ selam _____.

19 İşaretleyelim

1. Bu konuda uzlaşma sağlamak için tarafların gör _____ gerekiyor.
 görüştürülmesi görüşülmesi
2. Bütün konuklar ev sahibi tarafından birbirleriyle _____
 tanıştırdı tanıştırdı
3. Bütün param bankaya _____.
 yatırıldı yatırdım
4. İzleyiciler kapının önünde saatlerce _____.
 bekletildi bekletti
5. Gömleklerin hepsi hizmetçiye _____.
 ütületildi ütülendi
6. Toplantıda şirketin şimdiki ve geçen yılki ekonomik durumu _____.
 karşılaştırdı karşılaştırıldı
7. Hastalar sadece hafta sonları aileleriyle _____.
 görüşülüyor görüştürülüyor
8. İşçilere % 30 zam yapılması _____.
 kararlaştırıldı kararlaştırdı
9. Çok teşekkür ederim, cüzdanım sayenizde _____.
 bulundu buluşturuldu
10. Sözlü sınava ilk önce ben _____.
 çağırıştırdım çağırıldım
11. Dedeleri öldükten sonra miras torunlar arasında _____.
 paylaştırdı paylaştırıldı
12. Ayrılma kararı alan nişanlılar aileleri tarafından _____.
 barıştırdı barıştırdı

ZİHİNİ SINIR

'PROCE'leri

Onu Zihni Sınır mi genç tutuyor bilinmez ama İrfan Sayar yaşını hiç göstermiyor. Zihni Sınır'ı Gırgır adlı mizah dergisinde çizmeye başlayan İrfan Sayar Güzel Sanatlar Akademisi'nde sahne tasarımı eğitimi görmüş. Bu eğitim Zihni Sınır'ı üç boyutlu hale getirirken çok işine yaramış.

İrfan Sayar çocukluğundan beri teknik konulara meraklı. "Manisalı bir çiftçi ailesinin çocuğuyum ve çocukluğum Manisa'da geçti. Yazları köye giderdik ama giderken şehirdeki oyuncaklarımızı yanımızda götürmezdik. Kardeşimle beraber köydeki doğal malzemelerden şehirdekilere benzer oyuncaklar yapmaya başladık. O oyuncaklar herkesin çok hoşuna giderdi." İrfan Sayar kızı Yaprak için de hatırı sayılır miktarda oyuncak üretmiş.

Sayar, Zihni Sınır karakteriyle sanat, mizah ve teknolojiyi bir araya getirmeyi hedeflemiş. Zamanla Zihni Sınır'ın gerçekle hayal karışımı uçuk buluşları, üç boyutlu ürünlere dönüşmüş.

Zihni Sınır'ın buluşları için 'proce' sözcüğünü kullanması ise bilinçli bir seçim. "Proce sözcüğü daha fazla şey ifade ediyor. Zihni Sınır'ın 'proce'leri projeden daha özgün, benzersiz bir şey kast ediyor. Yaratıcı, sınırsız bir şey."

Zihni Sınır insanların aletle ve eşyayla ilişkilerini irdeliyor. Ürünleri neredeyse heykel ya da sanat objesi gibi. Ancak İrfan Sayar kendisini bilim adamı olmaktan çok bir sanatçı olarak tanımlıyor.

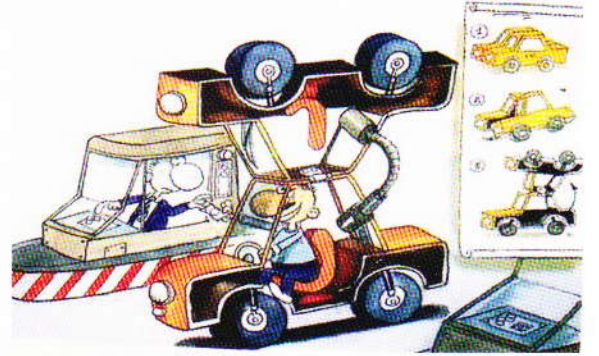
Yeşim Çobankent

	Doğru	Yanlış
1. Zihni Sınır İrfan Sayar tarafından yaratılmıştır.	☐	☐
2. Zihni Sınır bir mizah dergisinin kahramanlarından biri olarak ortaya çıkmıştır.	☐	☐
3. Zihni Sınır çilgin buluşlar yapan bir mucit karakteridir.	☐	☐
4. İrfan Sayar, Zihni Sınır'ı çocukluk yıllarında üretmiştir.	☐	☐
5. İrfan Sayar'a göre kendisi bir sanatçı ve çizerdir.	☐	☐
6. Zihni Sınır 'proje' değil, 'proce' yapar.	☐	☐

Adı : _____

İşlevi : _____

Adı : _____

İşlevi : _____

Adı : _____

İşlevi : _____

Herkesin içinde bir Zihni Sınır vardır. Herkes hayatının bir döneminde "Keşke şöyle bir icat olsa." diye düşünmüştür. Ben de _____

23 Okuyalım, tamamlayalım

Zihni Sinir'e Şapka Çıkarttıracak Buluşlar

ABD Patent Dairesi Başkanı "Şimdiye kadar icat edilmesi gerekli her şey icat edildi." dedi, hem de 1899 yılında! Ancak son dönemlerde özellikle internet üzerinden öyle buluşlar pazarlanıyor ki, "Acaba daha neler icat edilecek?" sorusunu akla getiriyor. İnsanoğlunun rahatı ve konforu için tasarlanan bu buluşlar karikatürist İrfan Sayar'ın, ünlü çizgi karakteri Porof. Zihni Sinir'in 'proceleri'ne benziyor.

1. Sağlık alanındaki hızlı gelişmelere paralel olarak bu alanda da ilginç birçok araç ve gereç geliştiriliyor. Bunlardan birisi her eve lazım bir ilk yardım seti. Bir yaralanma olayında ne yapılması gerek, bilmiyorsanız siz de bu ilk yardım setinden edinmelisiniz, çünkü sette sesli olarak anlatılıyor.

Bence gerekli/gereksiz, çünkü _____

2. Birçok firmanın muffaklar için yenilik getirme çabaları da sürüyor. Bu çabalar sonucu 'istenilen ölçülerde tereyağı dilimleri kesme' aparatı gibi çok ilginç aletler üretiliyor. Pizza, pide ve börek gibi yiyecekleri kesmek içinse hem bıçak hem de çatal işlevini gören bir alet piyasalara sunuldu bile.

Bence gerekli/gereksiz, çünkü _____

3. Evimizin sevimli dostları da unutulmuyor elbette. 'köpek kurutma cihazı' ve 'köpek taşıma çantası'nın yanı sıra köpeklerin favorisi top getirme oyunu için de özel bir alet üretildi. Otomatik top fırlatma makinesi, köpeğe eğlenceli dakikalar yaşatırken köpeğin sahibini de kolunu yorma zahmetinden kurtarıyor.

Bence gerekli/gereksiz, çünkü _____

4. Yeni 'yıkabilir klavye'ler bilgisayar kullanıcılarının en büyük sıkıntılarında birini, yani tozlanmayı ortadan kaldırıyor. Bu klavyenin en önemli özelliği yıkabilmesi. Üstelik klavyelerin yeşil, pembe, turuncu ve mavi renklerden üretilmesi çalışma ortamını renklendiriyor.

Bence gerekli/gereksiz, çünkü _____

